05/01/2022

Να τα πούμε; Κάλαντα των Φώτων από διάφορες περιοχές

/ Παράδοση

Τα κάλαντα των Θεοφανείων (Φώτων) είναι ένα πανελλαδικό έθιμο. Εκτός, όμως, από τα γνωστά σε όλους μας, υπάρχουν παραλλαγές τους, που συναντάμε σε διάφορα σημεία της Ελλάδας.

Ακολουθούν παραδοσιακά κάλαντα των Φώτων από διάφορες περιοχές.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ

Σήμερα τα Φώτα κι ο Φωτισμός, η χαρά μεγάλη κι ο αγιασμός.

Κάτω στον Ιορδάνη τον ποταμό κάθετ’ η κυρά μας η Παναγιά.

Όργανο βαστάει, κερί κρατεί και τον Αϊ-Γιάννη παρακαλεί.

Αϊ-Γιάννη αφέντη και βαπτιστή, βάπτισε κι εμένα Θεού παιδί.

Ν’ ανεβώ επάνω στον ουρανό, να μαζέψω ρόδα και λίβανο.

Καλημέρα, καλημέρα.

Καλή σου μέρα, αφέντη με την κυρά.

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ήρθανε τα Φώτα και τα Φωτερά, ήρθε κι η Κυρά μας η Παναγιά, σπάργανα κρατάει και κερί βαστεί και τον άγιο Γιάννη παρακαλεί.

Άγιε Γιάννη Πρόδρομε και βαφτιστή, δύνασαι βαφτίσεις Θεού παιδί;

Δύναμαι και σω, αλλά δεν τολμώ να βαφτίσω Εσέ απ’ τον ουρανό που ’ρθες να συντρίψεις τα είδωλα, να καταπατήσεις το δαίμονα.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Σήμερα τα Φώτα κι οι φωτισμοί και χαρές μεγάλες και αγιασμοί.

Κάτω στον Ιορδάνη τον ποταμό, κάθεται η Κυρά μας η Παναγιά.

Σπάργανα βαστάει, κερί κρατεί και τον Αϊ – Γιάννη παρακαλεί:

-Άγιε Γιάννη Αφέντη και Βαπτιστή, δύνασαι βαπτίσεις Θεού παιδί;

-Δύναμαι και θέλω και προσκυνώ και τον Κύριό μου παρακαλώ.

Ν΄ ανέβω πάνω στον ουρανό, Να μαζέψω ρόδα και λίβανο.

-Άγιε Γιάννη Αφέντη και Βαπτιστή, έλα να βαπτίσεις Θεού παιδί.

Ν΄ αγιαστούν οι κάμποι και τα νερά, ν΄ αγιαστεί κι ο αφέντης με την κυρά.

Σφάξαμε τον πετεινό, είδαμε τα Φώτα, δώστε μας το μπαξίσι μας, να πάμε σ’ άλλη πόρτα.

ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Σήμερα είν’ τα Φώτα και οι Φωτισμοί και χαρές μεγάλες κι αγιασμοί.

Κάτω στον Ιορδάνη τον ποταμό κάθετ’ η κυρά μας, η Παναγιά.

Καλημέρα, καλησπέρα, καλή σου μέρα, αφέντη με την κυρά.

Μαρμαροκολώνα πελεκητή και τον Αϊ-Γιάννη παρακαλεί.

Αϊ-Γιάννη, αφέντη και βαπτιστή, βάφτισε και μένα Θεού παιδί.

Καλημέρα, καλησπέρα, καλή σου μέρα, αφέντη με την κυρά.

Δύναμαι και θέλω και προσκυνώ και τον Κύριό μου παρακαλώ για να ρίξει δροσιά, δροσιά στη γη, να δροστούν οι βρύσες και τα βουνά, να δροστούν οι βρύσες και τα βουνά, να δροστεί κι ο αφέντης με την κυρά.

Καλημέρα, καλησπέρα, καλή σου μέρα, αφέντη με την κυρά.

Κάλαντα των Φώτων (περιοχής Οινόης)

Από της ερήμου ο Πρόδρομος

ήλθε να βαπτίσει τον Κύριον.

Βέβαιον Βασιλέα εβάπτισε,

Υιόν και Θεόν ομολόγησε.

Γηγενείς, σκιρτάτε και χαίρεσθε,

τάξεις των Αγγέλων, ευφραίνεσθε.

Δόξα εν υψίστοις εκραύγαζον,

Κύριον και Θεόν ομολόγησαν.

Έλεγεν ο κόσμος τον κύριον

να αναγεννήσει τον άνθρωπον.

Ζήτησον και σώσον το πρόβατον,

το απολωλός, ω Θεάνθρωπε.

Ήλθε, κηρυττόμενον έβλεπε,

απορών εφάνει ο Πρόδρομος.

Θες μοι την παλάμην σου, Πρόδρομε,

βάπτισον ευθύς τον Δεσπότην σου.

Ιορδάνη ρεύσε τα νάματα,

ιν’ ανασκιρτήσει τα ύδατα.

Κεφαλάς δρακόντων συνέθλασε

των κακοφρονούντων ο Κύριος.

Λέγουσιν οι Άγγελοι σήμερον,

ο Χριστός τον κόσμον εφώτισεν.

Μέγα και φρικτόν το μυστήριον,

δούλος τον Δεσπότη εβάπτισε.

Νους ο Ιωάννης ο Πρόδρομος

μέγας, να βαπτίσει τον Κύριον.

Ξένος ο προφήτης ο Πρόδρομος,

μέγας, να βαπτίσει τον Κύριον.

Όλον τον Αδάμ ανεκάλεσε

ο των όλων κτίστης και Κύριος.

Παναγία, Δέσποινα του παντός,

σώσον τους εις Σε προσκυνούντας νυν.

Ρείθρα Ιορδάνη, αγάλλεσθε,

την πορείαν άλλως λαμβάνετε.

Σήμερον ο κτίστης δεδόξασται

δι’ αυτό το μέγα μυστήριον.

Τρεις γαρ υποστάσεις εγνώκαμεν,

Πατρός και Υιού και του Πνεύματος.

Υπό Αρχαγγέλων υμνούμενον,

υπό Σεραφείμ δοξαζόμενον.

Φως γαρ τοις σκότει επέλαμψε,

όταν ο Χριστός εβαπτίζετο.

Χαίροντες και χείρας προσάγοντες

και λαμπράν πανήγυριν άδοντες.

Ψάλλοντες Χριστόν τον Θεόν ημών,

δέξασθε λουτήρα βαπτίσματος.

Ο Θεός των όλων και Κύριος

δώη σας υγείαν και χαίρετε.

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Μικρός μικρός στη Βηθλεέμ σπηλαίω εντός ετέθη,

και τώρα άνδρας τέλειος στον Ιορδάνη τρέχει,

με ένα καμηλόδερμα ήτανε τυλιγμένος,

με ένα καμηλόδερμα ήτανε τυλιγμένος,

και με τη ζώνη του Χριστού ήταν περιζωσμένος.

Εκοίταξα στον ουρανό κι είδα σταυρό στη μέση,

κι απ’ όλα τα ονόματα (εδώ μπαίνει το όνομα του νοικοκύρη του σπιτιού) μου αρέσει,

και πάλι ματακοίταξα κι είδα ένα δυο στεφάνια,

και με το καλονύχτισμα καλά σας Θεοφάνια.

ΚΑΣΟΥ

Δεν είναι τούτη η γιορτή ωσάν την περασμένη,

μόνον η μέρα η φρικτή η δοξολογημένη,

που οι παπάδες πορπατούν με το σταυρό στο χέρι,

και μπαίνουν μες τα σπήλαια και λεν τον Ιορδάνη.

Βοήθεια να έχετε τον Μέγαν Ιωάννη.

Κάτου στα Γεροσόλυμα και στου Χριστού τον τάφον,

εκεί δένδρον εν ύπηρχε, δένδρον εξεφυτρώθη,

στη μέση κάθετ' ο Χριστός, στην άκρα η Παναγία,

και τα περικλωνάρια του Αγγέλοι κι Αρχαγγέλοι.

ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Σήμερα 'ν' τα Φώτα κι Φωτισμός κι χαρές μεγάλες στον Κύριο μας. Αύριο η κυρά μας, η Παναγιά, σπάργανα βασταίνει και γιον κρατεί, με τα θυμιατήρια στα δάχτυλα και τον Άη Γιάννη παρακαλεί:

Άη Γιάννη, αφέντη κι Πρόδρομε, δύνασαι βαφτίσεις Θεόν παιδί; Δύνομαι και σώζω και προθυμώ, μες στην κολυμπήθρα την αργυρή, μες στον Ιορδάνη τον ποταμό.

Τ' άκουσ' η Μητέρα κι δάκρυσι.

Σώπα, Κυρ' Μητέρα, κι μη δακρύ'ς ώσπου ν' ανεβούμε 'τσι 'φτά 'ρανούς, να καταπατήσουμ' τα είδωλα, να παρακαλέσουμ' τον Κύριο μας, να μας ρίξει δρόσο, δροσούλ' στη γη, ν' αγιαστούν οι βρύσες κι τα νιρά, ν' αγιαστεί κι αφέντης μι την κυρά, που 'παιρναν νεράκι κι νίβονταν κι χρυσό μαντλάκι σφουγγίζουνταν.